

”DET LEGENDE LÆRENDE BARN”

V. DITTE WINTHER-LINDQVIST
ADJUNKT I LÆRINGSTEORI V. DPU/IUP

a r t s

VELKOMMEN TIL!

Målet med workshoppen:

At kvalificere et læringsbegreb om det legende lærende barn og pædagogens rolle i børnehaven

WORKSHOP: INDHOLD OG FORM

LÆRING OG LÆRINGSBEGREBER

LEG OVERFOR LÆRING

EROBRING AF LÆRINGSBEGREBET

EN UDVIKLINGSPÆDAGOGISK TEORI

HVOR BLEV LEGEN AF?

DET LEGENDE LÆRENDE BARN

BARNETS PERSPEKTIV

LÆRINGENS AKT OG OBJEKT

DEN VOKSNES ROLLE FOR LÆRINGSMILJØET: LEGEN OG PROJEKTARBEJDE

LEG <-> KREATIVITET <-> LÆRING

SKIFTEVIS OPLÆG OG REFLEKSION I GRUPPER OG PLENUM

LÆRING

Hvad tænker I på når I hører ordet læring?

Sum med sidemanden 3-5 min.

OPSAMLING: HVAD ER LÆRING?

LÆRING: KOMMET FOR AT BLIVE

Hvordan kan vi forstå læring på en måde så det passer til den danske daginstitutionstradition?

Hvordan kan vi arbejde med det legende lærende barn i praksis – og løse nogle af daginstitutionernes udfordringer?

FORSKELLIGE LÆRINGSBEGREBER

Læring som indlæring: "traditionel skole", barnet som passiv modtager, generel viden, undervisning, styret, mål-orienteret,

Læring som deltagelse: situeret i hverdagen, erfaringsbaseret, et aktivt lærende barn, spontan, samspil og dialog, imitation og oplæring, procesorienteret.

LÆRING SOM SPONTAN ERFARING

børn lærer **spontant** ved bare at være til og gøre/handle: oplevelser=> erfaringer. Men hvad lærer de?

Er der noget vigtigt de ikke lærer i børnehaven, hvis de primært lærer gennem spontan handlen og erfaringsopsamling?

LÆRING I FORHOLD TIL UDVIKLING

Læring er når vi gennem erfaringer tilegner os færdigheder så vi kan nye ting, og forstår nye ting og ændrer vores deltagelse derefter.

Læring + modning = udvikling

Udvikling sker på baggrund af læringen og den biologiske modning – når vi har tilegnet os en række nye færdigheder og er parate til at bruge dem (biologisk) så kan vi deltage i vores verden på en kvalitativ ny måde (eks. Sproget)

LÆRING ER ALTID EN *PERSONLIG* ERFARING

”Hver gang vi lærer noget om verden – lærer vi også noget om os selv i den verden....” (Bang 2009)

DANSK DAGINSTITUTIONSTRADITION

Børnecentreret

Fri leg

Selvbestemmelse - demokrati

Selvhjulpenhed - udvikling

Fællesskab - deltagelse

HVAD SKAL VI VÆRNE OM VED DEN DANSKE DAGINSTITUTIONS TRADITION?

Sum med sidemanden 3 og 3. 5 minutter.

LEG

Børnecentreret

Selvbestemt aktivitet

Fri og spontan

Egne erfaringer

Proces orienteret

LÆRING SOM INDLÆRING

Voksencentreret

Ydre-bestemt aktivitet

Styret og tilrettelagt

Andres erfaringer

Mål styret

LEG

LÆRING SOM DELTAGELSE

Børnecentreret

Selvbestemt aktivitet

Fri og spontan

Egne erfaringer

Proces orienteret

Samspils- centreret

**Selv + andre-bestemt
aktivitet**

Tilrettelagt + spontan

Egen + Andres erfaringer

Proces orienteret

UDFORDRINGER PÅ DAGINSTITUTIONSOMRÅDET

Ren børnecentrering =>

Børn og voksne i adskilte verdener

Social arv

Ikke alle er med (socialt, i legen, mht. status)

LÆRING PÅ DAGSORDENEN

Et opgør med børnecentrismen?

Et opgør med den pædagogiske metodefrihed?

Et opgør med legen som primær aktivitet i børnehaven?

Vi ved ikke hvad der kommer til at ske – men vi kan kvalificere vores arbejde med det legende lærende barn

EN UDVIKLINGSPÆDAGAGOGISK TEORI OG METODE

Tilpasset og udviklet i den pædagogiske
virksomhed i børnehaven

Redskab til at arbejde med læreplanerne

Dokumenteret effektiv til at bryde med
negativ social arv

DET LEGENDE LÆRENDE BARN

Og hvor blev legen så af? Legen fylder forsvindende lidt i bogen...

Og hvor bliver legen i det hele taget af? Den blev ikke nævnt i den ny taskforce...

Udfordringen er jo at arbejde lige så bevidst og kvalificeret med børnenes leg – som med deres læring

DET LEGENDE LÆRENDE BARN

Børnene leger ikke for at lære – men fordi de har lyst – ikke kan lade være

Vi kan fremhæve forhold ved legen som er lærerige for børn:

Men det er nok ikke det mest fremtrædende resultat af børns leg – skal det være det?

Skal legen legitimeres gennem det læringsudbytte børnene har af at lege?

DEN MENINGSFULDE OG "MENINGSLØSE" LEG

Det børnene allerhelst vil og sætter størst pris på – verden over!

Lystfyldt og udfordrende på egne præmisser

UDVIKLINGSPÆDAGOGIKKEN KAN BRUGES TIL:

At arbejde konkret med de pædagogiske læreplaner

Dialogisk og anerkendende tilgang til læring

En metode og teori der hænger sammen og respekterer 0-6 åriges legende natur

En inspirationskilde til projekt-temaer og forløb

En optik der hjælper os med at få øje på børns læring og synliggøre det

Den samme omhu i forhold til børnenes leg – må vi så selv bidrage med!

BARNETS PERSPEKTIV

Undersøge barnets subjektive verden, måde at forstå omverdenen på, så den bliver synlig for barnet og de andre.

Dokumenterer mangfoldigheden/variationen i forskellige måder at opfatte og forstå noget på

DEN VOKSNES ANSVAR

At skabe situationer, som børn kan tænke og tale om

At få børn til at tænke, reflektere, og udtrykke sig (verbalt, æstetisk etc.)

At tilgodese mangfoldigheden af børnenes idéer

DOKUMENTATION

Fokus på dokumentation af processen

Fokus på at dokumentere forskellige bud på spørgsmål, løsninger og sammenhænge (minus facitliste)

**Verbalisering af før og nu
(øge opmærksomheden på at barnet ser nyt på tingene)**

AT LÆRE BØRNENE AT LÆRE

Læringens objekt (fortolkninger af læreplanens temaer – på baggrund af børnenes hverdagsliv og viden)

Læringens akt (fokus på læringsprocessen gennem dokumentation, verbalisering og refleksion – sammen med børnene)

HVAD: LÆRINGENS OBJEKT

De seks læreplanstemaer

Projekter med udgangspunkt i børnenes interesser og spørgsmål

Fokus på variationer i forståelserne (minus facit)

Fokus på selve læringen: at lære børnene at lære og gøre dem opmærksomme på det de lærer

HVORDAN: LÆRINGENS AKT

Fokus på formen og processen

Verbalisering og tydeliggørelse

Afprøvning – handling

Dokumentation af proces: minus facit

Tydeliggørelse af varierede svar og forståelser

› **Et eksempel (projekt om trafikken)**

TRAFIK EMNE

Læringens objekt: *børnene skal forstå sig selv som deltagere i trafikken*

Læringens mål:

Øge bevidstheden om hvordan de skal agere i almindelige situationer i trafikken.

Øge forståelsen af at de selv er deltagere i trafikken med ansvar
Vise at de har lært undervejs så de oplever sig selv som lærende personer

UDGANGSPUNKT I BØRNENES PERSPEKTIV

Børnene har fokus på:

Køretøjer (Biler og cykler)

Regler (forbud/skiltning, reflekser, lysregulering).

At trafikken er farlig.

”Bilerne bestemmer hvornår vi må køre”

”De voksne bestemmer hvad jeg må” (politiet og forældre)

KONKLUSIONER PÅ BØRNEINTERVIEW

Børnene har ikke fokus på fodgængere som del af trafikken

Børnene ved ikke at lysreguleringen regulerer hvordan trafikanterne bevæger sig indbyrdes (nedsætter faren v. trafikken)

Børnene tager ikke selv ansvar for deres ageren i trafikken

HVORDAN: LÆRINGENS AKT

Børn og voksne laver cykelbane på legepladsen, aftaler regler og taler om reglernes funktion

Går tur i nærmiljøet

Børnene fortæller historier om trafikken
Tegner trafik situationer

Arbejder med drama og bevægelse (motorik og koordination er vigtig i trafikken)

HVORDAN: LÆRINGENS AKT

Børnene leger selv med biler og bygger trafikmiljøer/veje med de voksne

I alle aktiviteter er dialogen med de voksne og andre børn afgørende.

Børnenes løsninger og produkter fremhæves i deres forskellighed og som gyldige for hvordan børnene ser på fænomenet.

HVAD TÆNKER I OM PROJEKTET OM TRAFIKKEN?

Sum 3 og 3 i 3 min.

Svar i plenum

Tabel 11.

BØRNEBESKEDTIGHED OM TRAFIK.
BØRNEBESKEDTIGHED ER I ALDEREN 4-7 ÅR.
PROCENTUEL FORDELING

	Før emnet	Efter emnet
Fodgængere	4	17
Cyklister	12	24
Fare	21	22
Færdselsskilte	36	17
Biler	27	20

LÆRING SOM ERFARINGER

”udviklingspædagogikken rettes ikke så meget i mod barnet og dets læring (læringens akt) men mod fænomener i omverdenen, sådan som de erfares af barnet (læringens objekt). Også selvom det er akten der konstituerer objektet, den akt, der har lige så meget med leg at gøre som med læring”
(s. 135)

LEG <-> KREATIVITET <-> LÆRING

Når den pædagogiske virksomhed er lystfyldt, og børnene synes den er meningsfuld – så flyder leg og læring sammen

DEN VOKSNE'S ROLLE I LEGEN: IAGTTAGELSE

Nu har vi set hvordan den voksne aktivt og systematisk er gået ind i forhold til et læringstema om trafikken på en bevidst og kvalificeret måde.

Hvad er den voksnes rolle for det legende barn?

lagttagelse af legen -> indblik i barnets perspektiv -> idéer til temaprojekter

lagttagelse af legen -> indblik i børnegrupper dynamik

lagttagelse af legen -> indblik i børnenes sociale identitet og fællesskab

lagttagelse af legen-> indblik i hvilke remedier der mangler/er mest populære

DEN VOKSNE'S ROLLE I LEGEN

At give tid og plads til uforstyrret fordybet leg - tilgodese legen

Tilrettelægge stimulerende miljøer for legen (sørge for gode materialer og spændende remedier)

Vurdere udviklingsniveauet i legen (lykkedes de med reciproke roller?)

Intervenere (forebyggelse af og/eller håndtering af konflikter og når legen går i stå – træne og støtte i de grupper der ikke leger på en god måde)

DEN VOKSNES ROLLE FOR LÆRINGEN

Udfordre barnets egen forståelse og opfattelser
At rette opmærksomheden mod noget bestemt
Opmuntre til forundring, funderen og refleksion

**Synliggøre barnets forståelse og ændring af
forståelse**

Tilrettelægge og planlægge forløb

LEG OG LÆRING: REVISITED

At skabe mening - sammen

At afprøve muligheder (hvad nu hvis?...)

At erfare (hvis...så)

**At indtage den andens perspektiv/andre
perspektiver end sit eget**

Metakommunikation

Variation og overflod af mulige "løsninger"

BARNET LEGER IKKE FOR AT LÆRE

Det legende lærende barn vil både lege og lære
(barnets perspektiv)

Pædagogen **har et mål om noget barnet skal lære**
(den voksnes perspektiv)

KONKLUSION: EROBRING AF LÆRINGSBEGREBET

Læring i 0-6 års alderen er:

At skabe mening sammen

At synliggøre (udtrykke og verbalisere)

At skabe/dele viden i fællesskabet

At afprøve (hvad hvis nu...)

At erfare (hvis...så)

KONKLUSION: ET GODT LÆRINGSMILJØ

I et godt læringsmiljø er den voksne aktivt inddraget i både børns leg og læring

Med udgangspunkt i barnets perspektiv og interesser gives barnet frihed til at lege og danne legekultur med jævnaldrende **og får samtidig** udvidet sin verden og får erfaringer med at deltage som lærende person i fællesskabet i aktiviteter de voksne planlægger og gennemfører.

CITAT:

”Pædagogen må opdage læringens mål i barnets ageren og tage udgangspunkt i det i projektarbejde og dialoger. Så kan leg og læring blive en integreret helhed i børnehaven”.

FORUDSÆTNINGER FOR AT ARBEJDE UDVIKLINGSPÆDAGOGISK

**Tid til planlægning og forberedelse af projektarbejde
(mål, remedier, dokumentation)**

Systematisk arbejde med temaet på flere måder

**Accepterende og anerkendende holdning til
børnenes tanker og måder at forstå på**

**Organisering i små-grupper og de voksnes nærvær i
dialog**

SPØRGSMÅL OG FÆLLES REFLEKSION

LITTERATUR

Litteratur om den udviklingspædagogiske teori og læring:

Samuelsson, I. P. & Asplund, M. 2005. *Det legende lærende barn*. Hans Reitzels Forlag

Litteratur om læring:

Bang, J. (2009): An environmental affordance perspective on the study of development- artefacts, social others, and self. In Mariane Hedegaard, Marilyn Fleer & Jonathan Tudge (Eds.): *World Yearbook of Education*. New York: Routledge. 160-178.

Litteratur i forhold til arbejdet med legen:

Winther-Lindqvist 2006. Skal vi lege? Leg, identitet og fællesskaber i børnehaven

Winther-Lindqvist (2011) Børnekultur og social identitet. I, *pædagogers arbejde med sprog og billeder*. Kirsten Mark (red.). Akademisk forlag

Cecchin (1999) *Den integrerende baggrund – integration og kompleksitet i pædagogisk arbejde med børn*. Forlaget: Børn og Unge

Bodrova & Leong (1996) *Tools of the mind*: the Vygotskian approach to early childhood education